

Bacheloroppgave

Trygghet hos ettåringer i barnehagen

«Hvilke faktorer kan være med på å skape trygghet hos ettåringer i en basebarnehage?»

Ida Erlid Berby

24.04.2014

Dronning Mauds Minne Høgskole

EMNEKODE : BAC-H004

KANDIDAT NR : 120

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning	s. 3-4
2. Teori	s. 5
2.1 Trygghet og en trygg voksen.....	s. 5-6
2.2 Tilknytning.....	s. 6-8
2.3 Ettåringen og dets behov	s. 8
2.4 Rom og barnehagens rom.....	s. 8-10
2.5 Toddler	s. 10-11
2.6 Organisering.....	s. 11-12
2.7 Basebarnehage.....	s. 12
3. Metode og datainnsamling	s. 13
3.1 Generelt om metode	s. 13
3.2 Kvalitativ metode	s. 13
3.3 Forberedelser og gjennomføring	s. 14
3.4 Presentasjon av informant	s. 14
3.5 Intervju	s. 15-16
3.6 Etikk	s. 16
3.7 Feilkilder i mitt intervju	s. 16
4. Funn og drøfting	s. 17
4.1 Den trygge voksne: Trygghet- å ha det bra	s. 17
4.2 Trygge omsorgspersoner	s. 17-20
4.3 Kompetanse og veiledning	s. 20-22
4.4 Barnehagens rom- viktig for trygghet: Trivsel og valgfrihet	s. 22-24
4.5 Et miljø for toddlerkultur	s. 24-25
4.6 Alderstilpassede rom.....	s. 25
4.7 Organisering i en basebarnehage: Organisering- betydningsfullt for ettåringen	s. 26
4.8 Gruppeinndeling.....	s. 27-29
4.9 Ideell organisering.....	s. 29-30
5. Avslutning	s. 31-32
Litteraturliste	s. 33
Vedlegg: Intervjuguide	s. 34

1. INNLEDNING

For at ettåringene skal ha det best mulig i barnehagen, er det vesentlig at de føler seg trygge. Trygghet er viktig for trivsel, utvikling og læring (Andersen, Gundelach og Rasmussen, 2009, s. 16).

Over 80% av norske ett- og toåringene går i barnehage i dag. Det fører til at barnehagen har stor verdi for små barns utvikling og trivsel, og dermed er voksenrollen sentral (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 5). Det foregår mange diskusjoner om det er bra for ettåringene å gå i barnehage. Noen mener de ikke tar skade av å gå i barnehage når de er så små, mens andre mener det øker stressnivået deres. Jeg synes dette er et interessant tema, og siden de fleste av dagens ettåringene i Norge går i barnehage, mener jeg det er viktig å fokusere på hvordan de kan få det bra i barnehagen. Personlig mener jeg det viktigste er at ettåringene føler seg trygge når de oppholder seg i barnehagen, og er derfor opptatt av hvordan personalet kan arbeide for at dette skal forekomme. Jeg har lenge visst at jeg ville skrive om ettåringene og hvordan de kan få det trygt i barnehagen. Valget falt også på å skrive om basebarnehager, da dette er en ny måte å drive barnehage på (Seland, 2010, s. 10). Basebarnehager ble til for at barn skulle få større valgfrihet i forhold til aktivitetsmuligheter. Denne type organisering passer for robuste og sterke barn. Derimot kan det være utfordrende for de yngre barna å forholde seg til store arealer og mange barn og voksne, siden de er mer sårbare og usikre overfor omgivelsene (Seland, 2011, s. 142). Siden det kan virke som om slike barnehager er best egnet for de eldre barnehagebarna, valgte jeg å fokusere på hvordan de minste barna kan føle seg trygge i disse barnehagene.

Da jeg skulle bestemme meg for problemstilling, hadde jeg allerede bestemt meg for å skrive om faktorer som kan skape trygghet. Jeg startet å skrive ned hvilke faktorer jeg kom på som kunne være aktuelle å ta med, men fant raskt ut at det ville bli for mye å skrive om. Da bestemte jeg meg for å skrive om de faktorene som informantene mente var betydningsfulle for trygghet. Under intervjuet snakket hun mest om tre faktorer og derfor valgte jeg å basere oppgaven på disse. De tre faktorene innebærer den trygge voksne, organisering og rommene i barnehagen. Problemstillingen ble dermed:

Hvilke faktorer kan være med på å skape trygghet hos ettåringene i en basebarnehage?

Siden jeg i denne oppgaven har valgt å skrive om momenter eller årsaker som kan være med på å skape trygghet, og har jeg derfor bestemt at faktorer er et begrep som passer fint å anvende. Jeg har bestemt meg for å definere ettåringer som barn som er rundt ett år, det vil si fra de er omtrent ti måneder og til de nærmer seg to år. Grunnen til det er fordi det er barn som starter i barnehagen før de har fylt ett år, og jeg anser også at barn er ett år helt frem til de fyller to.

I første del av oppgaven presenterer jeg relevant teori som er knyttet til de tre faktorene. Teorien valgte jeg ut i fra hva som var relevant for funnene mine. Jeg har valgt å forklare ulike begreper som både står i problemstillingen min og som kom frem gjennom funnene. Deretter presenterer jeg valg av metode, at jeg valgte å bruke kvalitativ metode og intervju fordi dette passet bra til problemstillingen min og hvordan jeg ønsket å innhente data. I funn og drøftingsdelen har jeg drøftet funnene opp mot teorien som er presentert i teoridelen. Til slutt har jeg skrevet en avslutning der jeg har formidlet hva jeg har kommet frem til ut i fra funnene mine.

2. TEORI

I dette kapitlet har jeg redegjort for teori som er relevant for oppgaven, både problemstillingen og funnene jeg har fått. Jeg har valgt å dele opp teorien i flere underkapitler for å gjøre kapitlet mer oversiktlig.

2.1 Trygghet og en trygg voksen

Trygghet er viktig for trivsel, utvikling og læring. For at barn skal trives i barnehagen forutsetter det at personalet skaper et åpent og varmt miljø som byr på utfordringer. Det er viktig at deres grunnsyn er optimistisk og positivt slik at trivsel og dermed trygghet kan skapes (Andersen, Gundelach og Rasmussen, 2009, s. 16). Trygghet er et grunnleggende behov, slik som mat, søvn, involvering og kjærlighet. Det er nødvendig for barnas trivsel at personalet i barnehagen skaper trygge omgivelser i dagliglivet (Andersen, Gundelach og Rasmussen, 2009, s. 19). Betingelser for trygghet er at barnet føler seg sikker og har tillitt til personene rundt seg. Det handler også om at barnet har psykiske bånd til sine omsorgspersoner, og de voksne er oppmerksomme og tilgjengelige overfor barnet. Det må ha en sikker base hos sine omsorgspersoner der de voksne kan lese barnets signaler og akseptere de (Andersen, Gundelach og Rasmussen, 2009, s. 20). Emosjonell trygghet innebærer å ha innvendig ro og fravær av indre stress og ubehag. Når barnet blir forstått og tatt på alvor, vil det føle trygghet (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 24). Samspillet mellom barnet og pedagogen er nødvendig for de yngste barna slik at de føler seg trygge (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 239). Trygghet er også en forutsetning for at barnet kan leke (Haugen, Løkken og Röthle, 2013, s. 131).

Den voksne skal være større, sterkere, klokere og god. På denne måten kan man møte barnets behov og når det er nødvendig må man ta tak og lede (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 24). Voksne viser barnet at vedkommende er større gjennom å organisere, planlegge, ta kontroll, ta grep og forberede ulike situasjoner, og da vil barnet føle seg trygg. Å ha noen som er fysisk sterkere enn seg og som kan beskytte barnet, vil også bidra til trygghet (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 41). En klok voksen vil virke betryggende på barnet. Som ansatt i barnehagen skal man være god, vennlig og snill mot barna for at de skal trives sammen med de voksne. Det er også sentralt at man som voksen lar barnet få bestemme utfallet av ting, men at man er forberedt på å ta tak dersom det er nødvendig (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 43-45). Barn er avhengige av voksne som utøver omsorg.

Alle mennesker kan vise omsorg, men det krever kunnskap å praktisere profesjonell omsorg. Viten om barns grunnleggende behov og tilknytning kan hjelpe personalet i omsorgen for andres barn (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 17). Barn har ulike behov, og det er viktig at voksne klarer å forstå hvert barn innenfra for å vite hva det trenger. Små barn kan raskt kjenne uro inni seg og da er det vesentlig at voksne viser forståelse for hva barnet føler og erfarer, slik at det kjenner seg roligere og tryggere (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 24). Kontakt omhandler forbindelse. Kontakten mellom mennesker er preget av samspillet man har i kommunikasjonen med hverandre. Evne til kontakt må utvikles, noen får umiddelbar kontakt med hverandre mens andre må streve mer (Askland, 2011, s. 15). Å lytte er vesentlig i et kontaktforhold og det innebærer at den voksne bekrefter barnets ytringer gjennom å høre og legge merke til kroppsspråket (Askland, 2011, s. 25). Forandringer i barnets hverdag kan ha negativ innflytelse på vedkommende fordi den forutsigbare tilværelsen forstyrres. Hendelser og miljøet i barnets liv vil bli endret og det kan gå ut over barnets trygghet og atferd (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 193). Refleksjon i personalgruppa er nødvendig for å skape felles forståelse omkring utfordringer i barnehagehverdagen. Pedagogene i barnehagene bør sette av tid på møter til veiledning og diskusjon. Det kan være nyttig at pedagogen presenterer aktuell teori for sine ansatte og legger opp til refleksjon omkring hvordan man opptrer blant barn (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 114).

2.2 Tilknytning

«Menneskebarnets overlevelse, og etter hvert også opplevelsen av trygghet, har alltid vært avhengig av fysisk nærhet til en beskyttende voksen» (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 39). Små barn søker trygghet og beskyttelse, som innebærer at de søker tilknytning når de ønsker å være nær voksne (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 16). Tilknytning omhandler følelsesmessige relasjoner. Mennesker søker trygghet, beskyttelse og trøst hos en tilknytningsperson (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 37). Begrepet stammer fra Bowlby (i Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 36) som var opptatt av hvilken betydning tilknytning hadde for menneskets utvikling. Bowlby samarbeidet med Ainsworth (i Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 36) som hevdet at barn utvikler forskjellige former for tilknytning til ulike omsorgspersoner. Smith (2002, i Drugli, 2010, s. 21) hevder at tilknytning omhandler å overleve, at barn har behov for å knytte seg til noen fordi det ikke klarer seg alene. Tilknytning er en vesentlig utviklingsoppgave for barnet det første leveåret. Barnet har behov for å ha et nært forhold til voksne som gir det omsorg og er stabilt til stede i livet deres.

Før trodde man at barn kun hadde en tilknytningsperson, men forskerne oppdaget at barn kan knytte seg til flere omsorgspersoner. Tilknytningen krever fysisk og følelsesmessig omsorg der barnet og de voksne kan ha et positivt og nært forhold.

Barnet trenger å ha en trygg base som innebærer å ha et sikkert sted å vende tilbake til når det har utforsket omgivelsene. Barnet føler seg trygg ved basen, og kan vende tilbake til den når det føler seg utrygg eller når det ønsker. Det er omsorgspersonen som utgjør den trygge basen (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 43). Tilknytning kan deles inn i to deler, trygg og utrygg tilknytning. Det forteller om barnets tilbakemelding på omsorgen foreldrene eller de voksne utviser (Ainsworth i Drugli, 2010, s. 27). Trygg tilknytning innebærer at barnet vet at de voksne er til stede for det. Barnet føler trygg tilknytning når det vet at de voksne gir sensitiv omsorg, støtte og trøst (Smith, 2002 i Drugli, 2010, s. 27). Dersom barnet føler utrygg tilknytning vil det ha problemer med å bli kjent med omverdenen fordi det ikke stoler på at de voksne er til stede ved behov. Barnet kan enten bli klengete og søke mye nærhet, eller vise at det ikke har behov for oppmuntring og hjelp. Samspillet mellom barnet og omsorgspersonene vil også være uforutsigbart (Drugli, 2010, s. 28).

Når det gjelder tilknytning i barnehagen, er det nødvendig at barnet har minst en omsorgsperson som kan gi trygghet, vise forståelse og regulere følelser. Tilknytningen til minst en av de ansatte må skje i oppstartsperioden når foreldrene er til stede i barnehagen (Drugli, 2010, s. 37). For å skape trygghet er det vesentlig at barnegruppen ikke er for stor. I følge forskerne Ahnert, Piquart og Lamb (2006, i Drugli, 2010, s. 39) vil store barnegrupper minske muligheten for å utvikle trygge tilknytningsforhold mellom voksne og barn fordi personalet vil gi hvert enkelt barn mindre tilbakemelding. I de fleste kulturer ser det ut til at barnet kan ha tilknytningsrelasjoner til totalt fem personer (van IJzendoorn og Sagi-Schwartz, 1999 i Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 65). Barnet har et slags tilknytningshierarki der tilknytningen til foreldrene ligger øverst i hierarkiet. Personalet kommer litt lenger ned og blir dermed en sekundær tilknytning (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 21).

Sensitivitet spiller en viktig rolle for at barnet skal føle trygg tilknytning til en voksen. En sensitiv voksen reagerer fortløpende på barnets uttrykk. Barnet vil føle seg forstått og skjønner at den voksne vet hva det trenger. Det må rettes oppmerksomhet mot barnet slik at vi kan tolke og få med oss mest mulig av dets uttrykk (Smith og Ulvund, 1999 i Drugli, 2010, s. 30). Den av de ansatte som tar i mot barnet ved oppstart, har god anledning til å bli barnets

tilknytningsperson i barnehagen. Det kan også skje at en annen fra personalet blir godt likt av barnet (Broberg Hagström og Broberg, 2014, s. 39). Det kan være fint for barnet å få en sekundær tilknytningsperson i barnehagen etter en liten stund slik at barnet har enda en voksen det føler seg trygg hos. Dette kan være en fordel dersom en av tilknytningspersonene er syke eller er borte fra jobb, da barnet vil føle seg mindre sårbart (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 101).

2.3 Ettåringen og dets behov

Erikson (i Kloep og Hendry, 2003, s. 34) hevdet at spedbarnsalderen er stadiet fra barnet er født og til det blir ett år. Han mente at mennesket har sosiale og personlige oppgaver som må gjøres for at det skal skje en utvikling. Det første leveåret har barnet i oppgave å utvikle tillitt til andre og tro på at man kan være trygg på at omgivelsene vil oppfylle ens behov.

Småbarnsalderen er fra barnet er ett til tre år, og her er oppgaven å tilegne seg selvstendighet og selvkontroll. Kloep og Hendry (2003, s. 65) forteller at mennesker er født med ressurser. Vi er født med både like og ulike ressurser. Like ressurser innebærer at samtlige spedbarn vokser og blir større, og vi har blant annet anlegg for å lære å gå, snakke, lukte, se og høre. I tillegg er vi også svært forskjellige fra hverandre allerede når vi ligger i magen hos mor og når vi blir født. Noen ressurser er tillært, andre er medfødt eller strukturelt bestemt.

Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013, s. 51-52) skriver at mange barn starter i barnehagen i dag når de er ett år, noen er også yngre. Så små barn har behov for nære voksne som det kan søke trøst og hjelp hos når det ønsker. Når ettåringen er i barnehagen, er det viktig at samtlige av de ansatte på basen eller avdelingen viser medfølelse, hengivelse og er tilpassende overfor barnet. Selv om kanskje ikke barnet føler seg trygg på alle voksne, er det viktig at de ansatte formidler en holdning om at det er trygt å være i barnehagen. Barn som er i sitt første leveår har behov for voksne som kan formidle positive følelser som latter, sang, leking og tøysing. Å hjelpe barnet til å kjenne mestring er viktig. Ettåringen trenger også å ha noen rundt seg når det føler sinne, frustrasjon eller gråter. Fysisk kontakt som å sitte på fanget, bli strøket over ryggen og bli løftet opp er sentralt for at barnet skal føle seg trygg. På denne måten kan barnet føle seg trygg til å leke, utforske og tørre å bevege seg lenger vekk fra sine omsorgspersoner.

2.4 Rom og barnehagens rom

I dag går de fleste barn i barnehage som betyr at en stor del av deres hverdagsliv foregår her. Siden en stor del av barndommen finner sted i institusjonen, bør man fokusere på hvilke

muligheter og begrensninger rommene gir i barnas hverdag (Krogstad, Hansen, Høyland og Moser, 2012, s. 11). «Utforming av det fysiske miljøet ute og inne gir viktige rammebetingelser for barns trivsel, opplevelser og læring (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 22). Begrepet rom kan knyttes sammen med begrepet sted fordi de ligner hverandre, og omhandler forbindelsen mellom mennesker og deres materielle omgivelser eller fysiske miljø (Birkeland, 2012, s. 52). Rom blir forstått som det fysiske rom som er dannet gjennom arkitekturen i huset, og dette omfatter formen, størrelsen og tilknytningen rommene har til hverandre. Rom i barnehagen er som regel innredet med møbler, installasjoner, leker og ulike materialer (Nordtømme, 2012, s. 214). Louise Chawla (1988, 1992, 1994 i Birkeland, 2012, s. 51) hevder at et godt sted for barn er hvor omgivelsene blant annet gir trygghet og sikkerhet. Små barn er opptatt av å gjøre handlinger om igjen. De erfarer gjennom å sanse og bruke kroppen sin aktivt i rommet. Rommene bør gi barna opplevelser med forskjellige typer materialer og utstyr (Thorbergesen, 2007, s. 33). «Barn i småbarnsalderen har stort behov for tumleplass ute og inne og for ro og konsentrasjon» (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 22).

Basebarnehagene med sine spesialinnredede rom bidrar til at barna kan utdype seg i ulike aktiviteter og være der de trives best. Et slikt tilbud fører til et bredt læringsmiljø, utforskning og stor valgmulighet i forhold til hvilke rom barna ønsker å være på (Seland, 2011, s. 46). I motsetning til avdelingsbarnehager der avdelingene er avgrenset fra hverandre med egne rom, har basebarnehager flere rom å tilby barna (Seland, 2011, s. 35). Å ha flere spesialrom å velge mellom kan være spennende for barna, men derimot vanskelig og sårbart for de yngste fordi det blir mange mennesker å forholde seg til, som igjen fører med seg mange relasjoner. Derfor er det nødvendig at de små barna føler tilgjengeligheten og nærværet til omsorgspersonen sin (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 174). Det er nødvendig at ulike aktivitetsrom blir tilrettelagt slik at de passer for aldersgruppene som er representert i barnehagen. Barn i forskjellige aldersgrupper har ulike behov, og det er en utfordring å innrede rommene etter aktiviteter og leker som er tilpasset alderen. Den største utfordringen ligger nok i å tilrettelegge rommene for barn mellom ett og seks år. Dersom barnegruppen er mellom ett og tre år eller tre og seks år, vil det være enklere å innrede rommene fordi forskjellene mellom aldersgruppene ikke er så store. Små barn kan trenge egne faste rom som trygg ramme rundt hverdagen sin (Thorbergesen, 2007, s. 30). Det er vesentlig at barnehagens lokale er i en størrelse som barna er komfortable med. Det bør være mulig å dele opp barnegruppen og bruke rommene slik at barna blir i mindre grupper, da dette er

betydningsfullt for deres utvikling, lek og trygghet (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 173). Det er viktig at det er en voksen til stede i alle rom i barnehagen hvor det befinner seg barn. Grunnen til det er at barna skal føle seg trygge og at de har en voksen som kan gi dem omsorg og trøst ved behov.

Det er også betydningsfullt at barnet kan oppleve trygghet gjennom å utforske rommet, og derfor bør det være flere kroker, hjørner og små rom der barna kan være for seg selv, uten de voksne (Straagard og Secher, 1996, s. 41). Voksne må ha tillitt til at barna selv vet best hva de trenger eller har lyst til å leke med, og derfor bør gjenstander, leker og materiell være tilpasset deres nivå. Barnet kan dermed ta i bruk gjenstandene ved å ta tak i det selv (Straagard og Secher, 1996, s. 41).

2.5 Toddler

Begrepet toddler er et engelsk ord som betyr «den som stabber og går». Toddler omhandler kroppslig bevegelse hovedsakelig hos ett- og toåringer (Løkken, 2004, s. 28).

«Kroppssubjektet er den aktivt handlende menneskekroppen» (Haugen, Løkken og Røthle, 2005, s. 24). Filosofen Merleau-Ponty (i Haugen, Løkken og Røthle, 2005, s. 24) hevdet at vi mennesker bruker hele kroppen vår på å være observant på vår tilstedeværelse i verden.

Relasjoner mellom mennesker dannes gjennom kroppen fordi den tilbyr seg selv verden.

Toddler kommuniserer gjennom kroppen sin, de samhandler og søker hverandre ved å ha felles interesse og felles hensikt og mening. Han hevdet at mennesker er født sosiale, og at barn for første gang blir oppmerksomme på hverandre når de er seks måneder gamle (Merleau-Ponty i Haugen, Løkken og Røthle, 2005, s. 27). Han beskriver motilitet som at barnet beveger kroppen for å nå personer eller gjenstander. Ett- og toåringene utfolder seg også kroppslig sammen i lek (Merleau-Ponty i Haugen, Løkken og Røthle, 2005, s. 30-31).

Toddlerkultur er en kultur som etableres over tid i daglig sosialt samvær mellom ettåringer og toåringer i barnehagen. Denne kulturen skapes ved at barna danner vennskap, fellesskap og relasjoner gjennom det de gjør. De hermer etter hverandre, gjentar handlinger og danner rutiner til en lekekultur. Barna deler felles følelser, forståelse og hensikter seg imellom og skaper noe meningsfullt sammen (Løkken, 2004, s. 23).

Molinari (1990, i Løkken, 2004, s. 52) gjorde flere undersøkelser omkring ett- og toåringers aktiviteter i en barnehage. Han observerte at barna hadde lekerutiner, det vil si at dem hadde felles mønster og emner som de jobbet seg frem til, og over tid ble dette dannet til felles, forutsigbare og gjentatte rutiner og ritualer imellom barna. Det ble blant annet observert at

barna gikk frem og tilbake på stoler og hoppet ned fra dem. Løkken (2004, s. 53) observerte også små barns lekerutiner der barna hoppet og falt ned på madrasser. Hun skriver at ut i fra undersøkelser kan man se at toddlerkroppen er i sentrum for leken. I boken små barn møtes hevder Maudry og Nekula (1939, i Løkken, 2004, s. 67) sammen med Mueller og Brenner (1977, i Løkken, 1996, s. 67) at barn allerede i det første leveåret kan utvikle relasjoner med hverandre gjennom samspill og lek. Ruth Frøyland Nielsen (1995, i Løkken, 1996, s. 45) mener at barn ikke er sosiale før de har fylt tre år.

Løkken (1996, s. 145-146) skriver at de yngste barna vil ha stort utbytte av jevnaldringsgrupper, da dette har betydning for leken. Barn bør omgås mange jevnaldrende i hverdagen. Howes (i Løkken, 1996, s. 146) har foretatt studier som viser at små barns samvær med hverandre kan gi sosial og følelsesmessig støtte hos dem). Når små barn leker sammen, får de nærhet til hverandre og det kan være positivt i utvikling av sosial kompetanse, tilhørighet og identitet (Løkken, 1996, s. 146). Å lage smågrupper vil føre til at den ansatte kan møte hvert enkelt barn på en sensitiv måte. «Særlig i basebarnehager, hvor det kan være veldig mange barn samlet i ett lokale, vil inndeling i smågrupper bidra til større trygghet» (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 106). Slik gruppeinndeling vil føre til at den voksne har anledning til å se barnet innenfra og møte dets behov. En tilgjengelig voksen er en viktig faktor for barns trygghet (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 106).

2.6 Organisering i barnehagen

Å organisere handler om å ordne eller innrette hensiktsmessig (Wangensteen, 2005, s. 743). I Leavitts diamant, som er en modell som viser hvilke elementer en organisasjon består av, finner vi organisasjonens struktur som et element. Barnehagens struktur angår blant annet om hvem som gjør hvilke oppgaver (Larsen og Slåtten, 2011, s. 191). Struktur kan deles inn i formell og uformell struktur, der den formelle innebærer regler og styring, mens den uformelle omhandler uskrevne regler eller normer som regulerer beslutninger og oppgaver som blir foretatt av personalet. Strukturen omhandler hvordan hverdagen blir organisert (Larsen og Slåtten, 2011, s. 192).

De ansatte i basebarnehager har i oppgave å observere og ha overblikk over mange barn og alle relasjonene som oppstår mellom menneskene. Det må legges planer og bli lagt til rette for oppfølging og støtte hos barna med tanke på deres sosiale og relasjonelle liv i barnehagen. De voksne må handle på en måte som tar vare på barnas ønsker og behov, og dette kan være en

utfordring i en stor barnegruppe (Seland, 2011, s. 103). Organisering i en fleksibel barnehage er viktig i forhold til å skape orden og oversikt. Siden det er mange barn og voksne å forholde seg til i store arealer med mange materialer og aktiviteter, er det nødvendig å dele opp barna i mindre grupper (Drugli, 2010, s. 39). Å ha en stram struktur kan føre til at samtlige av barna blir sett og fulgt opp (Seland, 2011, s. 141). «Å skape rammer og strukturer i den fleksible barnehagen kan være en måte å ta ansvar for at alle barna har det bra og blir sett» (Seland, 2011, s. 141). Å ha en fast dagsrytme i hverdagen er betydningsfullt for ettåringene for at de skal bli forberedt på overgangene som foregår i løpet av dagen. På denne måten kan de små barna kjenne igjen hva som skjer (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 174). Sykdom og fravær blant de ansatte vil gå ut over smågruppvirksomheten i barnehagen, da det er færre voksne som kan fordele seg på barnegruppen (Seland, 2011, s. 105).

2.7 Basebarnehager

I 2007 ble det tilnærmet full barnehagedekning i Norge, og fra 2009 hadde barn fra fylte ett år rett til barnehageplass. Full barnehagedekning har ført til utbygging av store fleksible barnehager med plass til et større antall barn og ansatte. De blir kalt basebarnehager og består av fleksible arealløsninger der flere barnegrupper kan benytte seg av felles rom med aktivitetsmuligheter (Seland, 2011, s. 10). Basen er arealet som er reservert til én gruppe barn, her samles barna som er tilhørere for å spise, leke eller ha samlinger. Resten av arealet i lokalet er fellesområder som er tilegnet flere barnegrupper. I dette området finner man blant annet felles garderobe, stellerom, kjøkken og lekeareal. Basebarnehager består av ulike rom med forskjellige aktivitetsmuligheter. Rommene er ofte spesialinnredet som verksted, dramarom, sanserom og lignende. Hensikten bak det er at barna skal få større valgfrihet når det kommer til rom og aktiviteter enn i en tradisjonell avdelingsbarnehage (Seland, 2011, s. 167). I motsetning til avdelingsbarnehager med tre eller fire voksne på hver avdeling, består basebarnehager av flere ansatte og barn fordelt på et større areal. I tillegg kan barna deles inn i små grupper på tvers av basene der de kan danne vennskap med jevnaldrende. Med slik organisering har de ansatte gode muligheter til å bli kjent med flere barn, de samarbeider tettere med personalet og kan få bred faglig kompetanse gjennom personalsamarbeid (Seland, 2011, s. 10-11).

Nå har vi sett på ulike begreper og teori og som er aktuelt for kapittel nummer fire som omhandler funn og drøfting. I kapittel tre tar jeg for meg metodedelen der jeg presenterer hva metode går ut på, hvilken metode jeg har brukt og litt informasjon om informantene.

3. METODE OG DATAINNSAMLING

3.1 Generelt om metode

Metode er en arbeidsmåte og et verktøy som brukes for å få innsikt i kunnskap og svar på spørsmål innenfor et felt. Det handler om hvordan vi tolker, organiserer og skaffer informasjon. Metoden som brukes får stor betydning for innsamlingsforløpet og resultatene av undersøkelsen som foretas (Larsen, 2007, s. 17). Dette verktøyet er en systematisk måte å se nærmere på virkeligheten. Vi bruker sansene våre og retter oppmerksomheten til det spesielle vi ser etter (Halvorsen, 2008, s. 20). Gjennom undersøkelsen samler vi inn data som kan gi oss svar på det vi lurte på (Dalland, 2012, s. 112). Når vi skal undersøke et felt, må vi finne ut hva vi vil med undersøkelsen og velge metode deretter. Forskeren må finne ut hva slags data som skal samles inn til undersøkelsen og hvordan det skal gjøres. Når det brukes en type metode, får vi en type data. Bruker vi en annen type metode, får vi en annen type data. Det skilles mellom kvantitative og kvalitative data (Larsen, 2007, s. 21). Kvantitativ data får vi gjennom kvantitative metoder og kvalitativ data får vi gjennom kvalitative metoder (Larsen, 2007, s. 22). Kvantitative data er målbare data eller harddata. De gir oss informasjon der vi teller opp og får et tall som resultat (Larsen, 2007, s. 22). Kvalitative data forteller om kvalitet, om kvalitative egenskaper hos personene vi foretar undersøkelser hos. De kalles ofte for mykdata (Larsen, 2007, s. 22).

3.2 Kvalitativ metode

Kvalitativ data eller mykdata eksisterer i form av tekst eller verbale utsagn. Når vi bruker kvalitative metoder får vi fylldige data om mennesker og hendelser. På denne måten kan vi forstå oppførsel, handlinger og situasjoner slik de forstås av personene som undersøkes. Gjennom bruk av mykdata kommer det fram forskjellige synsvinkler av virkeligheten (Halvorsen, 2008, s. 128). Denne type metode er fint å bruke når man ønsker data omkring synspunkter og sosiale relasjoner bak atferd (Wadel, 1991 i Halvorsen, 2008, s. 133). Ved kvalitative tilnærminger foregår innhenting av data og analyse parallellt. Analyse og fortolkning er innarbeidet i innhenting av data, og skillet mellom innhenting av data og analyse av data er derfor lite markert. Intervju, observasjon og gruppesamtale er eksempler på kvalitative metoder (Halvorsen, 2008, s. 131-132).

3.3 Forberedelser og gjennomføring

Det første jeg startet med var å avgjøre hvilken metode jeg skulle bruke, og bestemte meg raskt for å bruke kvalitativ forskningsmetode. Valget falt på å bruke intervju som datainnsamling. Grunnen til det var fordi jeg ville tilegne meg kunnskaper omkring en pedagogisk leders synspunkter og meninger i forhold til faktorer som skaper trygghet hos ettåringer i en basebarnehage. Ved å bruke kun en informant kunne jeg gå i dybden av temaet. Valget falt på å intervju samme informant to ganger. I intervjuguiden formulerte jeg spørsmålene slik at de kunne dekke temaet jeg ønsket svar på. En stund etter at jeg hadde gjennomført det første intervjuet, fant jeg ut at jeg trengte mer data til oppgaven min. Jeg ville fordype meg i tre faktorer hun nevnte som spesielt viktige for å skape trygghet, og bestemte meg for å intervju samme informant for å dekke problemstillingen bedre. Tidligere i prosessen hadde jeg vært inne på tanken om også å bruke observasjon som metode. Jeg valgte bort denne metoden fordi jeg syntes jeg fikk nok informasjon om temaet gjennom intervjuene. Jeg avtalte hvert intervju i god tid i forveien og valgte å sende intervjuguiden til henne på forhånd. Grunnen til det var fordi jeg ønsket å forberede informanten på hvilke spørsmål hun fikk slik at hun kunne jobbe med spørsmålene på forhånd og gi svar som var utfyllende og gjennomtenkte. Jeg valgte å bruke båndopptaker under intervjuene for å få med meg alt av det informanten fortalte. Da kunne jeg ha øyekontakt med vedkommende mens hun pratet og høre godt etter hva hun fortalte samtidig som jeg kunne stille spørsmål til det om nødvendig. Etter begge intervjuene foretok jeg transkribering av båndopptakene, for så å plukke ut data som var relevant for oppgaven min. Jeg knyttet funnene til teori og startet deretter å drøfte.

3.4 Presentasjon av informant

Informanten jobber som pedagogisk leder ved en småbarnsbase i Trondheim. Hun studerte førskolelærerutdanning i tre år ved Dronning Mauds Minne Høgskole. Fra hun var ferdigutdannet og frem til nå i 2014 har hun jobbet kun ett år med storbarn og resten med småbarn. Hun har jobbet i omtrent syv år på småbarnsbase og seks år på småbarnsavdeling. Informanten jobbet ett år med bare ettåringer på en avdelingsbarnehage fra 2011 til 2012. I tillegg til førskolelærerutdanningen har hun også tatt veiledning og kurs i blant annet ledelse og Marte Meo. Hun gikk på universitetet før høgskolen og studerte pedagogikk grunnfag og ex.phil. Informanten har også arbeidserfaring før utdannelsen der hun jobbet ett år som assistent i barnehage og syv år i omsorgsyirket på sykehjem.

3.5 Intervju

I et intervju kan intervjueren stille ferdige spørsmål som vedkommende ønsker svar på eller utarbeide forskjellige temaer som ønskes utdypet i en samtale. Dette kan være avhengig av hvor godt intervjueren kjenner informanten. Et kvalitativt forskningsintervju innebærer å hente inn beskrivelser av informantens livsverden. Dette er for å kunne fortolke hvilken betydning den har for den som blir intervjuet (Dalland, 2012, s. 152-153). I et kvalitativt forskningsintervju skapes kunnskapen gjennom samhandling mellom intervjuer og intervjuperson. Spørsmålene som stilles under et kvalitativt intervju baseres på intervjuerens ferdigheter og personlige vurderinger. For å kunne stille gode spørsmål og oppfølgingsspørsmål er det vesentlig at intervjueren har kunnskap om intervjutemaet. Kvaliteten på dataen som blir produsert avhenger også av kvaliteten på intervjuerens kunnskaper om temaet (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 99). Intervjuet skal baseres på å beskrive og forstå sentrale sider ved feltet som undersøkes. Det må skapes mening og forståelse i det som blir sagt i undersøkelsen. Den som intervjuer må ha en god oppfatning av det som sies og måten det sies på, samtidig som vedkommende også må registrere stemmebruk, mimikk og kroppslige uttrykk (Dalland, 2012, s. 155). Et kvalitativt intervju omhandler å få frem beskrivelser som er sett fra flere synsvinkler av den situasjonen som informantene er i. For å få omfattende beskrivelser er det vesentlig å stille spørsmål som er utfyllende. Da må intervjueren få med seg alt som blir sagt og dermed utfordre informantene til å gi en dekkende beskrivelse (Dalland, 2012, s. 156).

Intervjuet skal inneholde beskrivelser av handlinger, følelser og opplevelser. Informantens egne meninger om forskjellige situasjoner skal beskrives fordi det kan være et betydningsfullt grunnlag i fortolkningen av intervjuet. Når informantene kommer selv med tolkninger, er det vesentlig å få vite hva som er grunnlaget for tolkningen. I denne undersøkelsen ønsker intervjueren å få konkrete forklaringer på bestemte situasjoner eller hendelser som informantene har deltatt i (Dalland, 2012, s. 157). Det er viktig at intervjueren stiller spørsmål han eller hun ikke vet svar på og at vedkommende viser åpenhet overfor nye og uventede fenomener. Det er betydningsfullt at intervjuet har et klart fokus der den som blir intervjuet kan gi informasjon som er tilknyttet temaet (Dalland, 2012, s. 159). I løpet av intervjuet kan det også skje at informantene motsier seg selv eller endrer beskrivelsen. Da er det nødvendig at intervjueren ser på dette som ny innsikt og ikke konfronterer personen med at vedkommende har motsagt seg selv (Dalland, 2012, s. 161). Informantens følsomhet overfor og kompetanse om intervjutemaet fører til at uttalelser om det samme temaet kan variere fra person til person.

Måten intervjueren henvender seg på og i hvilken grad vedkommende er forberedt, vil ha stor betydning for de svarene og fortellingene som kommer frem (Dalland, 2012, s. 162).

3.6 Etikk

I en forskningsoppgave kan det oppstå flere etiske dilemmaer og dermed er det nødvendig at jeg som forsker trer etisk riktig frem. Informanten skal beskyttes mot stor skadelig belastning, og derfor bør påkjenningen være så liten som mulig (Halvorsen, 2008, s. 247). Informanten skal informeres om hvilke rettigheter vedkommende har. Det skal være et fritt samtykke der informanten får greie på hensikten med forskningen, hvordan opplegget er og på hvilken måte funnene skal overføres og anvendes videre. Det er nødvendig at informanten deltar frivillig i forskningsprosessen (Halvorsen, 2008, s. 252). Jeg opplyste informanten om temaet jeg skulle forske på og hva problemstillingen min var. Jeg fikk fritt samtykke, det vil si at informanten sa ja til å la seg intervju og være en del av forskningsprosjektet. Hun ble informert om at alt som står i denne oppgaven skal anonymiseres slik at opplysningene ikke kan spores opp.

3.7 Feilkilder i mitt intervju

Konteksten kan ha hatt innflytelse på samtalen under intervjuet. Intervjuet kan ha blitt påvirket av ansatte som har kommet inn i rommet mens samtalen har pågått (Halvorsen, 2008, s. 138). En annen feilkilde kan være at jeg kanskje ikke har greid å observere alt av kroppsspråk og mimikk som jeg har nevnt tidligere er sentralt i et intervju. Dermed kan jeg ha tolket noe av uttalelsen feil (Dalland, 2012, s. 155). Jeg kjenner informanten fra tidligere og dette kan kanskje ha innvirkning på funnene jeg har fått. Det jeg har erfart er at det ikke alltid er like lett å være oppmerksom i forhold til kroppsspråk og mimikk når man samtidig skal følge med på hva som blir sagt. Ut i fra funnene jeg fikk kan jeg ikke se om dette har hatt negativ innflytelse på intervjuet, men skal ikke si at det er umulig.

4. FUNN OG DRØFTING

I denne delen av oppgaven har jeg drøftet funnene mine fra intervjuene jeg foretok opp mot relevant teori. Jeg har valgt å ha funn og drøfting i samme kapittel da jeg synes det blir mer oversiktlig for leseren. Som tidligere nevnt er oppgaven basert på de tre faktorene som informanten mener er viktig for å skape trygghet hos ettåringer, og derfor har jeg valgt å dele drøftingsdelen inn i tre der jeg tar for meg en og en faktor. Den første delen omhandler den trygge voksne, den andre om barnehagens rom og den tredje om organisering. Under hver del har jeg laget flere underkapitler som jeg også har gjort i teoridelen og metodedelen. Jeg har valgt å slå intervjuene sammen og har ikke skilt mellom det første og andre intervjuet i teksten. Det er viktig å merke seg at alle barn er forskjellige. Noen er mer utrygge og bruker lenger tid på å bli trygg, mens andre blir raskt trygge når de starter i barnehagen. Det jeg ønsker å formidle med denne oppgaven er å få frem hvilke faktorer som kan være betydningsfulle for at ettåringene skal føle seg sikre i barnehagen, og hvorfor disse faktorene er viktige.

Den trygge voksne

4.1 Trygghet- å ha det bra

«Trygghet innebærer å ha det bra» svarer informanten da jeg spør henne hva hun legger i begrepet. Dette kan vi knytte til Andersen, Gundelach og Rasmussen (2009, s. 19) som uttrykker at trygghet er et grunnleggende behov som er viktig for trivselen. Vi kan forstå dette som at barnet må trives i barnehagen for at det skal føle seg trygt. Dersom barnet ikke trives vil det føre til indre stress og ubehag hos vedkommende (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 24). Ut i fra dette kan vi se at personalet har en viktig oppgave i å skape trygghet hos barna, og spesielt hos ettåringene som har behov for nære voksne som det kan søke trøst og hjelp hos (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 51-52).

4.2 Trygge omsorgspersoner

Da jeg stilte informanten spørsmålet om hvilken faktor hun mente var den viktigste for å skape trygghet, svarte hun den trygge voksne. Jeg spurte hva hun legger i «den trygge voksne», og fikk som svar at det er en voksen som ser barnets behov, som barnet har god kjemi med og som det kan ha en trygg tilknytning til. Smith (2002 i Drugli, 2010, s. 21) hevder at barn trenger å knytte seg til omsorgspersoner som er mye til stede i livet deres, spesielt det første leveåret. Den lille ettåringen klarer seg ikke selv og trenger en stabil voksen

som kan være hos det. Når det gjelder trygg tilknytning, sier Smith (2002 i Drugli, 2010, s. 27) at det oppstår når barnet vet at omsorgspersonen gir støtte, trøst og ømfintlig omsorg. Dette kan ses i sammenheng med at den voksne må se barnets behov, for dersom man ikke kan se hvilke behov barnet har, kan man heller ikke gi den omsorgen som en trygg tilknytning krever. Kjemien, eller kontakten, mellom barnet og den voksne har mye å si for hvor godt forhold de har seg i mellom. Kontakt mellom mennesker er påvirket av samspillet i kommunikasjonen mellom dem. Hvor god kontakt man har med hverandre og hvor raskt den utvikles, varierer fra person til person (Askland, 2011, s. 15). Dette kan vi forstå som at dårlig kjemi eller kontakt mellom en voksen og et barn, kan føre til vanskeligheter med å knytte seg til hverandre. Da kan det også bli utfordrende å møte barnets behov fordi man kanskje ikke er like sensitiv overfor det. For å se barnets behov er det nødvendig at omsorgspersonen viser forståelse for det barnet opplever og føler (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 23-24). Vi kan forstå dette som at barnet trenger å vite at den voksne forstår seg på det, og at det er vesentlig for at barnet skal ha det godt i barnehagen. Barnet trenger en trygg base som det kan gå til når det har utforsket omgivelsene (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 43). Jeg vil trekke inn teorien om at den voksne skal være god, større, sterkere og klokere enn barnet. Vedkommende skal møte barnets behov, men også ta styringen når det er trengs. På denne måten kan den voksne vise at hun eller han er en beskyttende og eldre person som barnet kan føle seg trygg hos (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 43-45). Denne teorien er etter min mening vesentlig for å være en trygg voksen. Barnet er hjelpeløst og trenger erfaringsrike omsorgspersoner rundt seg som kan ta vare på det. Som voksen bør man være omgjengelig og trivelig, og at man lar barnet få påvirke hva som skal skje rundt det. Det er viktig å ta med seg at de voksne lar barnets behov komme foran mye, men at det må ta styring og beslutninger over situasjoner dersom det blir nødvendig.

Informanten påpeker at man må vise tydelig at han eller hun er til stede for barnet, at vedkommende bryr seg. Tillitt må opparbeides da det ikke kommer av seg selv. Som voksne må vi vise interesse og prøve oss frem på hvor mye nærhet barnet trenger. Barn er forskjellige når det gjelder hvor mye nærhet de ønsker, noen har behov for mye og andre mindre. Smith og Ulvund (1999, i Drugli, 2010, s. 30) sier at voksne må være sensitive for å reagere raskt på barnets signaler og at det er nødvendig å forstå hva det trenger. Informanten forteller at vi som voksne må se barnet og hva som skaper trygghet hos det. Videre sier hun at man i løpet av mange år i yrket lærer seg å tolke og forstå hvilke signaler barna gir. Man lærer seg å lese barna både i forhold til blick og kroppsspråk, og erfaring fører til at man reagerer raskere på

deres signaler. Det som informanten sier her får meg til å innse at barn er forskjellige og at personalet må lære seg at ettåringer reagerer ulikt på det å oppholde seg i barnehagen. Kloep og Hendry (2003, s. 65) sier at mennesker er født med både like og ulike ressurser, og at vi er forskjellige fra hverandre allerede når livet starter i magen til mor. Når man ser teorien i sammenheng med det informantene formidler, forstår man at de voksne må møte hvert enkelt barn ut i fra hva det uttrykker. Det vil føles feil for et barn som ikke trenger så mye nærhet, at den voksne ganske ofte klemmer barnet tett inntil seg. Derfor er det sentralt at man klarer å tolke hva barnet signaliserer gjennom blikk og kroppsspråket sitt. Vi kan forstå at tillitt er noe som kan ta tid, og at man ikke må haste med det. Kanskje opparbeidelsen av tillit tar lang tid, og da må barnet få den tiden det trenger. Det er nødvendig at omsorgspersonen klarer å sette seg inn i barnets situasjon og at det skjer gjennom å være sensitiv. Vi kan se at en trygg voksen av og til må gi mye av seg selv for at barnet skal knytte seg til det. Å vise interesse for barnet er sentralt, da en uinteressert voksen vil ha negativ innvirkning på forholdet deres. Deretter legger informantene til:

Barnet trenger to voksne som det kan føle seg trygg hos. Det er vanskelig å bare ha en voksen å forholde seg til siden det i barnehagen veksles mellom ulike vakter, og da er det nødvendig for barnet å ha to personer som det har opparbeidet seg trygghet hos. Plutselig oppstår det sykdom blant de ansatte, og da er det betydningsfullt at barnet kan føle seg trygg hos flere voksne. Det er heller ikke bra at barnet har for mange voksne å forholde seg til, da kan det fort bli utrygt igjen.

Når det kommer frem under intervjuet at barnet bør ha to tilknytningspersoner, vil jeg trekke frem Smith (2002 i Drugli, 2010, s. 21) som hevder at barnet kan knytte seg til flere omsorgspersoner. Som informanten sier er det betydningsfullt å ha to trygge voksne som barnet kan knytte seg til og jeg sier meg enig med henne i det. Det vil være lettere både for de voksne fordi de kan samarbeide om å utføre den nødvendige omsorgen, og for barnet fordi det kan føle seg trygg hvis en av tilknytningspersonene er borte. Dersom en av omsorgspersonene ikke er til stede, vil det ikke få konsekvenser for barnets trygghet og sårbarhet (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 101). Det kan skje at barnet føler en sterkere tilknytning til en av omsorgspersonene, noe jeg også vil anse som naturlig. Jeg mener det er viktig å betrakte at barnet etterhvert også bør føle seg trygg på de andre voksne i personalgruppa, da de omgås barnet daglig på basen. Det kan plutselig skje at begge tilknytningspersonene er borte samme dag, og da må barnet også kjenne seg trygg sammen med andre voksne. Ut i fra dette kan vi

forstå at samtlige av personalet bør være trygge omsorgspersoner, men at barna selv avgjør hvilke voksne de ønsker å gå til. Her er det sentralt å trekke inn Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013, s. 51-52) som sier at samtlige av de ansatte på basen må vise medfølelse overfor ettåringer når det har startet i barnehagen. Man skal formidle en holdning som viser at det er trygt å være i barnehagen og overføre positive følelser gjennom sang, tøysing og leking. Det skaper trygghet og barnet kan tørre å bevege seg lenger vekk fra sine omsorgspersoner.

Da jeg spør informanten om hva hun mener påvirker tilknytning mellom den voksne og barnet, nevner hun igjen hvor viktig det er med kjemi. Hun forteller at det hender barnet knytter seg til en ansatt på en annen gruppe, og at de dermed må være litt fleksible i forhold til det. «Vi kan ikke bestemme hvilken voksen barnet skal tilknytte seg, så vi må godta at barnet går til den ansatte som det ønsker i starten. Da kan de andre voksne tilnærme seg barnet etter hvert». Primærkontakten eller den voksne som møter barnet har stor mulighet til å bli barnets tilknytningsperson i barnehagen. Det kan også forekomme at andre ansatte blir godt likt av barnet (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 39). Jeg ser viktigheten av at de ansatte er fleksible i forhold til hvem barnet knytter seg til. Barnet skal ikke trenge å være sammen med voksne de ikke ønsker å omgås. Dersom barnet settes sammen med voksne som det føler seg utrygg hos, vil det trolig bli stresset og urolig. Den eller de voksne som barnet ikke føler seg trygg nok på, kan heller nærme seg barnet sakte når det har blitt tryggere i omgivelsene. Dette forteller oss at personalet må godta at barnet ikke ønsker å gå til alle, og at de er forstått med at det kan ta tid før det skjer.

4.3 Kompetanse og veiledning

Da jeg spør hva slags kompetanse en ansatt bør inneha for å være en trygg voksen, svarer hun at erfaring med arbeid omkring ettåringer er veldig sentralt. Hun mener også at det er en fordel å ha litt teoretisk bakgrunn for eksempel i forhold til tilknytning, at man vet litt om hva det har blitt forsket på. Det er veldig greit at man kan se sammenheng mellom teori og praksis. Informanten peker på et viktig poeng når hun sier man bør se forbindelser mellom praksis og teori. Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013, s. 17) uttrykker at kjennskap til tilknytning og hva barnet trenger kan hjelpe personalet i omsorgen for andres barn. Når jeg ser teorien i sammenheng med hva informanten forteller, forstår jeg at voksne bør ha teoretisk kunnskap i tillegg til arbeidserfaring for å være trygge voksne for ettåringene i barnehagen. Spørsmålet jeg vil stille er om en vikar kan være en like trygg voksen som en pedagogisk leder? En pedagogisk leder vil mest sannsynlig kjenne barnet bedre og ha mer erfaring og

kunnskap omkring ettåringer enn en vikar, men om barnet vil føle seg trygg sammen med den voksne avhenger som tidligere nevnt av kjemien og om den voksne møter dets behov (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 24). Som student i barnehagepraksis har jeg tidligere opplevd at noen barn på småbarnsavdeling har følt seg tryggere hos meg enn hos en av de ansatte på avdelingen. Dette kan være fordi jeg har hatt god kjemi med barna samtidig som jeg har sett hvilke behov de har. Dette kan si oss at erfaring og teoretisk bakgrunn er betydningsfull kompetanse hos en trygg voksen, men at det ikke nødvendigvis fører til at barnet føler seg trygg hos vedkommende.

Videre spør jeg informanten om hun kan fortelle litt om hvordan de veileder sine medarbeidere i å være en trygg voksen. Da forteller hun at det skjer gjennom å snakke sammen. Samtaler omkring å være en trygg voksen foregår i spontane situasjoner i hverdagen men også på møter. Etter at en av de ansatte, som oftest pedagogisk leder, har hatt førstesamtale med foreldrene til et nytt barn, snakker personalet på gruppa om samtalen i ettertid. Hun forteller at det er viktig å få frem bakgrunnen til barnet, om det har søsken, om familien har et stort nettverk, om barnet føler seg trygg eller utrygg hos andre voksne og lignende. Dette har mye å si i forhold til tilknytningen og derfor er det viktig å prate sammen for å vite hva barnet har behov for. Hun legger til at barn ofte er utrygge i starten, men at dette vil gå over etter hvert som det blir kjent med de voksne og rommene, og samværet med andre barn. Informanten legger ikke skjul på at det kan forekomme diskusjoner i personalgruppa omkring rollen om å være en trygg voksen. Noen voksne kan mene at barnet bare må vende seg til at det er flere barn og voksne i en basebarnehage og at det ikke kan være veldig avhengig av omsorgspersonene sine. Dette er noe informanten ikke vil forholde seg til fordi hun mener at barnet må få lov til å være avhengig helt til det blir trygg, men at det etter hvert må bli trygg også på andre voksne fordi tilknytningsspersonen ikke kan være til stede hos barnet bestandig. Etter en stund er det nødvendig å vise barnet at man er der for det, men at det også må forholde seg til andre voksne. Hva informanten sier her kan settes i sammenheng med at personalet bør reflektere over hvordan man skal være en god voksen blant barn. Pedagogen kan legge frem teori og veilede sine medarbeidere for å skape felles forståelse (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 114). Vi kan forstå dette som at det er viktig for personalet å prate åpent sammen om å være trygge rollemodeller. Ved å sette av tid på møter kan personalet sammen snakke om hva de mener er en trygg voksen, og de pedagogiske lederne kan gi veiledning gjennom å belyse teori. Det er viktig at de ansatte er enige om hva det innebærer å være en trygg voksen og at de deler tanker og påstander omkring det. Vi kan

også se viktigheten av at de voksne forstår at ettåringene er avhengig av omsorgspersonene sine fordi de er sårbare og trenger få nære voksne å forholde seg til når de har startet i barnehagen.

Barnehagens rom- viktig for trygghet

4.4 Trivsel og valgfrihet

Louise Chawla (1988, 1992, 1994 i Birkeland, 2012, s. 51) hevder at et godt sted for barn er hvor omgivelsene fører til sikkerhet og trygghet. Under intervjuet stiller jeg informanten spørsmål om hvorfor hun mener rom er en viktig faktor for å skape trygghet hos ettåringer. Da forteller hun at det er selve organiseringen av rommene som er betydningsfull for de minste barnas trygghet. Det er vesentlig å ha forskjellige rom som barna trives i, der de har leker og installasjoner som er tilpasset deres alder. Hun forteller det også er nødvendig å ha voksne som barna føler seg trygge sammen med, tilstede i rommene. Det er heller ikke bra med for mange barn og voksne inne på et rom. Hun legger til at en typisk utrygghetsfaktor er når noen forlater rommet man er i. Derfor er det viktig at vi som voksne befinner oss i ro inne på rommene der de yngste er. Straagard og Secher (1996, s. 41) sier det bør være minst én voksen til stede i hvert rom det befinner seg barn, slik at barna kan føle trygghet og den voksne kan gi trøst og omsorg ved behov. Dette kan forstås som at rommet blir et trygt sted å være i når det er en voksen til stede. Dersom en ettåring føler seg utrygg i alle de forskjellige rommene, kan det være en fordel at tilknytningspersonen befinner seg sammen med barnet i ett av rommene.

Siden basebarnehager består av ulike rom med forskjellige aktivitetsmuligheter (Seland, 2010, s. 167) og mange barn og voksne som deler felles arealer (Seland, 2010, s. 10-11), kan det se ut til at personalet bør organisere rommene. Da tenker jeg på at rommene skal skape interesse for barna, og at de voksne passer på at det ikke blir for mange barn og voksne på hvert rom. Siden basebarnehager er utstyr slik at barna skal ha valgfrihet i forhold til hvilke rom de vil være på (Seland, 2011, s. 46), kan det bli en utfordring når mange barn ønsker å oppholde seg på samme rom. Da bør personalet inspirere barna til å holde på med aktiviteter på andre rom. Dette kan sikkert forekomme innimellom, men dersom det skjer ofte at mange barn samler seg inne på ett eller to rom, må de ansatte reflektere over hvorfor barna ikke går til de andre rommene. Kanskje noen av rommene ikke er interessante nok? Eller kanskje det bare er fordi barna trekkes mot der det befinner seg flere barn fra før? Straagard og Secher (1996, s. 41)

forteller at barnehagen også bør ha rom med kroker og hjørner der barna kan leke for seg selv. Dette kan fortelle oss at barn som liker å lese eller være litt for seg selv skal få lov til det fordi det bidrar til at de trives, og det henger sammen med at barna føler seg trygge (Andersen, Gundelach og Rasmussen, 2009, s. 16). Som Thorbergesen (2007, s. 33) sier er små barn opptatt av å gjenta handlinger, sanse og bruke kroppen og dette kan ses i sammenheng med at rommene bør være tilpasset barnas alder. Når barna trives i et rom vil de også være der fordi de føler seg ubekymret.

Under intervjuet kommer det frem at barna trekker inn på de rommene som de liker å være på. Hun forteller at noen er mye på det grønne rommet fordi de liker den fysiske aktiviteten, mens andre sitter i sofaen og ser på bøker på det lilla rommet. Flere barn liker seg godt på det blå rommet ved lekekjøkkenet eller bilene. Videre sier hun at de også har opplevd noen barn ikke liker seg på noen av rommene, og dermed oppholder de seg mest i gangarealet. De tror det kan være fordi det er mange barn inne på ett rom om gangen og mye som foregår. Hun forteller at det da kan være greit om den voksne barnet er trygg på, kan gå inn på de ulike rommene sammen med det og sitte der når det ikke er så mange barn til stede. Hva kan dette med at noen barn ikke liker å være på de forskjellige rommene fortelle oss? De ansatte tror det kan være fordi det er mange barn der samtidig, men kan det være andre grunner også? Basebarnehager består av store arealer (Seland, 2010, s. 10-11) som gjør at barna har stor valgfrihet over hvor de vil være. Dette fører til utfordring for de minste barna, da lokalet ikke bør være større enn at de yngste føler seg fortrolig i det (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 173). Det kan være viktig å merke seg at veldig store arealer kan føre til at barn føler seg utrygge. Jeg vil jeg trekke inn teori som sier at forandring i barnets hverdag kan skape en urolig tilværelse (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s. 193). Barnet er vant til trygge rom i hjemmet sitt, og når barnet kommer i barnehagen er det nødt til å forholde seg til et nytt lokale. Ut i fra dette er det ikke så vanskelig å forstå at barn kan føle seg utrygge i basebarnehager med store arealer og mange rom. I tillegg er det mange mennesker å forholde seg til. Da mener jeg at informanten har et viktig poeng når hun sier barnets tilknytningsperson kan være tilstede på rommet sammen med barnet når det ikke er så mange andre der. På denne måten kan barnet bli kjent med de ulike rommene mens det vet at omsorgspersonen er til stede. Deretter forteller informanten:

Å ha møbler og gjenstander som er innredet etter aldersgruppen er med på å skape et trygt miljø der ettåringene kan utfolde seg. Gjenstander som bord, stoler, hyller, bøker

og leker bør være plassert i en høyde som barna kan nå. Vi har gjort det slik i barnehagen at både bord og stoler er på barnas nivå. Det hindrer at de må klatre opp og eventuelt falle ned fra tripptrappstoler og høye bord.

Jeg vil trekke inn Straagard og Secher (1996, s. 41) som skriver at leker og gjenstander bør plasseres i barnas høyde slik at de kan ta tak i det på egenhånd. Det vil føles trygt for barna å kunne ta tak i leker de ønsker. De små barna kan dermed leke med de gjenstandene de vil der og da, og det innebærer at de er trygge nok til å kunne leke i barnehagen. Når stoler og bord er tilpasset barnas nivå, trenger de kanskje ikke så mye hjelp av de voksne når de skal sette seg ned ved bordet. Som informanten nevner vil de heller ikke måtte klatre opp eller falle ned, og det vil føre til at ettåringene føler seg sikker når de sitter ved bordet. Jeg kan forstå det som at dersom møbler og leker er plassert i barnas perspektiv, vil også barna finne rommet innbyende. Det kan føre til at små barn vil trives nettopp fordi innredningen er tilpasset dem.

4.5 Et miljø for toddlerkultur

Løkken (2004, s. 23) skriver at toddlerkultur er en kultur som dannes over tid når ett- og to år gamle barn har sosialt samvær. Informanten mener å skape et miljø for toddlerkultur bidrar til trygghet blant de små barna. Hun sier rommene i en basebarnehage bør være store nok til at de minste kan boltre seg. Ettåringene er jo toddlere, som innebærer at de kommuniserer og handler med kroppen (Merleau-Ponty i Haugen, Løkken og Röthle, 2005, s. 27), og derfor mener jeg at det bør være tilrettelagt for tumleplass i barnehagens rom. Informanten forteller videre at det grønne rommet er et rom som innbyr til motorisk utfoldelse som herjing, rulling, klatring og lignende. Flere av de små liker å være her fordi de kan bruke kroppen sin aktivt. De gjemmer seg mellom madrasser og puter, og er fysisk aktive. Dette kan knyttes til undersøkelser omkring lekerutiner. Undersøkelser viser at barn blant annet tar i bruk stoler som de går på og hopper ned i fra (Molinari, 1990 i Løkken, 2004, s. 52). Barn bruker også madrasser til å hoppe på, og vi kan se at toddlerkroppen er i sentrum for leken (Løkken, 2004, s. 53). Jeg sier meg enig med informanten om at et miljø som er tilrettelagt for toddlere bidrar til at de føler seg trygge, nettopp fordi rommene er tilpasset dem. Det vil være betydningsfullt for de små å ha rom som innbyr til fysisk utfoldelse fordi dem er toddlere som kommuniserer med kroppen gjennom å skape relasjoner med hverandre og nå gjenstander. De utfolder seg kroppslig sammen i lek (Merleau-Ponty i Haugen, Løkken og Röthle, 2005, s. 30-31). Ut i fra dette kan vi se at toddlerkultur vil få en sentral plass i barnehagehverdagen dersom rommene innbyr til sosial omgang og kroppslig utfoldelse. Når det gjelder å ha et miljø for

toddlerkultur, kommer det også frem under intervjuet at ettåringene liker å springe frem og tilbake. Derfor bør ikke rommene ha så mye hindringer. Hun forteller videre at barna liker å gå rundt møbler, for eksempel liker flere å kjøre med biler rundt og rundt oppe på bordene, og da bør det være god nok plass til at de kan gå der. De liker å komme frem i alle retninger og rommene bør være innredet slik at barna har plass til å bevege seg. Dette kan ses i sammenheng med rammeplanen der det står: «Barn i småbarnsalderen har stort behov for tumleplass ute og inne og for ro og konsentrasjon» (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 22). Ut i fra dette kan vi se at personalet må finne en balanse mellom å ha rom som ikke er for store til at de skaper utrygghet, og å ha god nok boltreplass. Når jeg ser sammenhengen mellom teorien og det informanten legger frem, forstår jeg at personalet bør tilrettelegge for et godt lekemiljø for barna, og samtidig hjelpe de utrygge barna til å bli mer trygge i omgivelsene.

4.6 Alderstilpassede rom

Siden en basebarnehage består av store rom med ulike aktivitetsmuligheter og mange barn, mener jeg det kan være en ide å innrede rommene etter aldersgruppene. Barnehagen der informanten arbeider er en småbarnsbaser med ett, to- og treåringer, der rommene er innredet for nettopp denne aldersgruppen. Thorbergson (2007, s. 30) skriver at rommene i barnehagen bør være tilrettelagt etter de ulike aldersgruppenes behov. Det er enklere å tilpasse rommene når barnegruppen er mellom ett til tre år, enn hvis gruppen er mellom ett og seks år. Derimot kan ettåringene ha behov for et eget fast rom som trygg ramme rundt hverdagen sin. Dersom barnehagen skal innrede rom som er spesielt egnet til ettåringer, må de observere hva ettåringene er opptatt av. Informanten legger til i intervjuet at personalet skal begynne med et prosjekt fremover som omhandler rom. Hun sier de skal innrede rommene slik at de er tilpasset de tre aldersgruppene enda bedre enn hva det er nå. Jeg synes det er et bra tiltak av personalet å fokusere på rominnredning. Når et rom er godt tilpasset en ettåring, vil det bidra til at barnet trives og føler seg trygg her. Det kan også hjelpe barn som bare liker å oppholde seg i gangarealet, til å føle seg tryggere i et rom som er mer tilpasset sin alder. Konsekvensen med å tilrettelegge rom for en spesiell alder er at barna kan få mindre utbytte av de andre rommene. Dette trenger ikke å være tilfelle for alle, da for eksempel flere ettåringer liker å være med to- og treåringene og leke ved siden av dem. Men for noen barn kan det føre til mindre utforskning av rom tilpasset andre aldre.

Organisering i en basebarnehage

4.7 Organisering- betydningsfullt for ettåringen

Å organisere betyr å ordne eller innrette hensiktsmessig (Wangensteen, 2005, s. 743). Struktur handler om hvordan barnehagehverdagen blir organisert og hvilke regler og oppgaver personalet står overfor). I en basebarnehage er det nødvendig å organisere for å skape overblikk og orden over barn og voksne, rommene og hva som skal foregå (Seland, 2011, s. 141).

Jeg spurte informanten om hvorfor organisering er en viktig faktor for å skape trygghet hos ettåringer. Da fikk jeg som svar at de må organisere for at barna ikke skal ha så mye å forholde seg til. Hvis man ikke setter noen rammer, blir det utrygt i forhold til hva som skal foregå, hvor man skal være og hvem man skal være sammen med. Uten rammer vil det ikke være system i ting, noe barna har behov for. Personalet må sette noen grenser, hvis ikke kan barna bli utagerende. Seland hevder at det er nødvendig å organisere for å ha kontroll. Å ha rammer og strukturer vil være en forutsetning for at barna har det godt i barnehagen (Seland, 2011, s. 141). Barna har behov for at hverdagene deres blir organisert, at barnegruppen blir delt opp, rommene blir tatt i bruk og de voksne fordeler seg på de stedene barna vil være. Det skaper ro og orden som er en forutsetning for trygghet. En hverdag som er lite organisert kan jeg forstå blir kaotisk og sårbart for barna, ikke bare ettåringene men også de eldre barna. De er avhengig av å ha noen rammer i hverdagen sin, og organisering er kanskje spesielt viktig i en basebarnehage der man omgås mange mennesker. En annen ting som kom fram under intervjuet var at overgangene mellom små og store barnegrupper kan føles litt utrygt for de minste. Derfor er det viktig for ettåringene å ha en klar og trygg dagsrytme slik at de er kjent med det som foregår. Broberg Hagström og Broberg (2014, s. 174) forteller at en fast dagsrytme er med på å forberede ettåringene på hva som skjer. Vi kan se at det å ha en fast dagsrytme i hverdagen er betydningsfullt for ettåringene for at de skal bli forberedt på overgangene som foregår i løpet av dagen. Jeg mener faste rutiner i barnehagen er vesentlig for at ettåringene skal føle seg trygge. Da er de kjent med hva som foregår og hva som skjer videre i løpet av dagen, og de slipper å måtte forholde seg til at det skal skje noe nytt hele tiden, som kan skape uro og forvirring.

4.8 Gruppeinndeling

Seland (2011, s. 103) skriver om utfordringen personalet har i en basebarnehage om å støtte hvert enkelt barns ønsker og følge opp deres behov. Personalet skal ha oversikt over relasjoner, følge opp barna, hjelpe og oppmuntre dem. De skal skape trygghet og ta vare på samtlige av barna (Seland, 2011, s. 141). Det er ingen tvil om at personalet har en utfordrende oppgave med å se og møte samtlige av barna hver dag. Under intervjuet forteller informanten at de har tre grupper innad i basen. På hver gruppe er det tre voksne og ni til ti barn på ett, to og tre år. I hverdagen veksles det mellom at barna er i gruppene og at hele barnegruppa er samlet. Informanten sier videre:

Vi har valgt å dele barnegruppa i tre for at barna skal få trekke seg litt ut fra resten av basen. Det føles ofte tryggere når de har færre voksne og barn å forholde seg til.

Gruppene går på turer hver for seg og har samlinger for seg selv. Det skaper en slags gruppefølelse for barna. I tillegg har hver gruppe én formiddag i uken hvor de får være inne på Turkis, en tidligere avdeling som er adskilt fra resten av basen. Der holder de på med forskjellige aktiviteter og spiser lunsj.

For at de voksne skal ha god oversikt over barnegruppen, er det viktig at den ikke er for stor (Drugli, 2010, s. 39). Når barnegruppen er delt i tre på denne måten, er det mulig for personalet å ha kontroll på hvert barn. Det vil også være lettere for de ansatte å møte samtlige av barna hver dag. Da er det enklere å ha oversikt over relasjoner som oppstår og se hvert enkelt barns behov. Som informanten sier så vil det også være trygt for barna å ha færre voksne og barn å forholde seg til. Her vil jeg trekke inn den trygge voksne og Druglis (2010, s. 37) teori om tilknytning, at barnet trenger å ha den nære omsorgspersonen til stede som gir trygghet og forstår barnet. Barna får være sammen med tre voksne de kjenner godt og som de har skapt en gruppefølelse med. Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013, s. 106) skriver at siden barn og voksne deler felles arealer i en basebarnehage, er det nødvendig å dele opp i smågrupper for å skape trygghet. Å organisere barna i smågrupper vil derfor være viktig for å skape trygghet hos de yngste barna, og det er vesentlig for de ansatte fordi de enklere kan ha oversikt og samspille med hvert enkelt barn.

Informanten snakker om en annen type organisering de har som kalles aldersinndelte grupper. Det går ut på at barna deles inn i grupper etter alder slik at ettåringene er for seg selv, og det

samme med toåringene og treåringene. Gruppene samles mandag formiddag og gjør forskjellige aktiviteter tilpasset aldersgruppen. Hun forteller videre:

Vi arbeider med aldersinndelte grupperer for at barna skal møte de andre barna på samme alder, at de kan leke uforstyrret på sitt nivå. Når de minste for eksempel skal holde på med kjøkkenlek så kan ikke de større barna ta over, noe som ofte kan skje. Det er greit å ha aldersinndelte grupper fordi at man ser fort hva barna har behov for. De voksne er også til stede på en annen måte fordi vi har gjort dette for en hensikt. Barna får være sammen med barn på sitt nivå, de skaper vennskap og er i små grupper. Dette skaper trygghet.

Dette kan knyttes til det forskerne Maudry og Nekula (1939 i Løkken, 1996, s. 67) og Mueller og Brenner (1977 i Løkken, 1996, s. 67) sier, at barn som er under ett år eller rundt ettårsalderen kan skape relasjoner seg i mellom i lek og samspill. Når de yngste barna er sammen har de mulighet til å knytte relasjoner mellom seg fordi de har et gruppesamvær adskilt fra de eldre barna. Dette kan vi forstå som positivt for barna, da de blir godt kjent med sine jevnaldrende. Jeg vil trekke inn Løkkens (1996, s. 146) teori om jevnaldningsgrupper, at små barn bør ha daglig samvær med sine jevnaldrende fordi det har verdi for småbarnsleken. Det kan også ha nytte for sosial kompetanse, identitet og følelsen av å høre til. Å ha aldersinndelte grupper som en organisering vil føre til at ettåringene kan leke og ha samspill med hverandre i trygge omgivelser. De skjermes fra resten av barnegruppen og voksne, og har kun hverandre å forholde seg til. Merleau-Ponty (i Haugen, Løkken og Röthle, 2005, s. 27) hevdet at mennesker er født sosiale, og at spedbarn allerede fra de er seks måneder gamle blir observante på hverandre. Ut i fra dette kan vi forstå at ettåringene er sosiale og oppmerksomme på hverandre når de er sammen i aldersinndelte grupper. Jeg stiller meg derimot kritisk til Frøyland Nielsen (1995 i Løkken, 1996, s. 45) som mener barn ikke er sosiale før de er tre år. Dette motsier hva Nielsen og Merleau-Ponty stod for og jeg mener det hadde vært rart dersom barn under tre år ikke kunne hatt sosial omgang. Da hadde nok ikke toddlerkulturen oppstått heller, der ett- og toåring har sosialt samvær med hverandre (Løkken, 2004, s. 23). Ut i fra hva informanten forteller er ettåringene sosiale når de er sammen med sine jevnaldrende, noe jeg er helt enig i. Etter mine erfaringer fra praksis kan jeg også støtte opp med at de yngste barna sosialiserer seg med hverandre. Jeg har observert at de små kommuniserer og har samspill med hverandre. Ut i fra hva som har blitt sagt om

aldersinndelte grupper, vil barna her bli bedre kjent med hverandre og ha et sosialt samvær, som vil bidra til å skape trygghet hos dem.

4.9 Ideell organisering

Jeg stiller informanten spørsmålet om hva hun mener er ideell organisering. Hun svarer at det må være gruppeinndelingen. Å dele barna i smågrupper gjør at den voksne på et følsomt vis kan møte hvert enkelt barns behov, både i aldersinndelte grupper og gruppene der ett, to og treåringene er sammen. Når aldersgruppene er blandet sammen, lærer de største å ta hensyn til de mindre og de minste har noen å strekke seg etter. Det er fint å variere mellom de to gruppeorganiseringene som informanten sier, da barna både kan leke med sine jevnaldrende og ha samvær med eldre eller yngre barn. Informanten legger til: «Tidligere jobbet jeg på en avdeling med bare ettåringer, og det var krevende fordi de små trenger mye hjelp. Jeg så at ettåringene ikke hadde så mye å strekke seg etter siden alle var like gamle». Dette får meg til å tenke annerledes, da jeg bestandig har tenkt at ettårsavdelinger er et supert tilbud. Dette kan forstås som at mange ettåringer trenger å omgås litt eldre barn, da det kanskje kan bli kjedelig å bare være med barn på samme alder. Ut i fra hva hun forteller, er det greit at ettåringene også får være sammen med to- og treåringene i hverdagen slik at de kan se og lære av de eldre barna. Men hva med de utrygge ettåringene, bør de skjermes fra de eldre barna? Mange av ettåringene synes sikkert det er fint å ha flere eldre barn å strekke seg etter, men det er kanskje også noen som føler seg litt utrygge blant dem. For at barn skal leke må de føle seg trygge (Haugen, Løkken og Röthle, 2005, s. 120). Dersom det er ettåringer som føler seg utrygge, kan det gå ut over leken deres. Derfor kan det være viktig å skjerme de utrygge litt mer fra de eldre, slik at de føler seg trygge nok til å leke. Samtidig er det nødvendig at de utrygge får være i samme rom som to- og treåringene slik at de blir vant til å ha større barn rundt seg.

Videre spør jeg hvordan organiseringen av rommene fungerer. Hun forteller at personalet pleier å fordele seg på de ulike rommene der barna kan oppholde seg. På den måten kan utrygge barn være på ulike rom sammen med sin eller sine omsorgspersoner som vedkommende har tilknytning til. Hun legger til at trygghet i forhold til organisering handler om at barnet får velge hvilket rom han eller hun vil være på. «Når vi er så mange voksne, har vi mulighet til å kunne dele barna opp i smågrupper etter hvilke rom de liker å være på, hvilke interesser de har eller hvilke voksne de vil være hos». Hun forteller at de voksne fordeler seg på de ulike rommene i barnehagen, og at barna da kan være der de har lyst til å leke eller føler seg tryggest. Dette kan forstås som at personalet organiserer på en god måte når de lar barna

få medvirke til hvor de har lyst til å være. Jeg ser ingen hensikt i at de voksne skal bestemme på hvilke rom og med voksne barna skal være med, da dette kan skape uro blant både store og små barn. Her vil jeg trekke inn det Seland (2011, s. 105) skriver om at sykdom og fravær blant personalet vil gå ut over smågruppevirksomheten. Dette vil igjen gå ut over de minste barnas trygghet, det at barnets tilknytningsperson ikke er til stede på jobb. Vi kan forstå dette som at personalet må finne en løsning på hvordan de skal fordele barnegruppen. En ide kan være å tilkalle vikarer, og at personalet organiserer det slik at de faste ansatte som barna kjenner er sammen med de utrygge barna, mens vikarene går til barna som er føler seg sikre i barnehagen.

I dette kapitlet har vi sett sammenhengen mellom funnene og teorien, samt mine drøftinger av hvilke faktorer som kan være med på å skape trygghet hos de små. Jeg har også formidlet hvorfor disse tre faktorene er så viktig. I det femte og siste kapitlet har jeg skrevet en avslutning der jeg har oppsummert kort hva jeg har funnet ut gjennom forskningen og hva jeg kunne tenke meg å forske mer på.

5 AVSLUTNING

Jeg vil starte dette siste kapittelet med å presentere problemstillingen min igjen, og deretter oppsummere kort hva jeg har lært av gjennom den. Min problemstilling var:

«Hvilke faktorer kan være med på å skape trygghet hos ettåringer i en basebarnehage?»

I arbeid med denne oppgaven har jeg lært mye om hva som kan skape trygghet hos ettåringer og hvorfor det er så viktig at de er trygge i barnehagen. Jeg har også fått forståelse for hvorfor det er betydningsfullt at de ansatte tilrettelegger for trygghet i en basebarnehage og hvordan dette kan gjøres ut i fra de tre faktorene.

Ut i fra teorien og drøftingen kan vi se at den trygge voksne er en person som ser barnets behov, viser forståelse for dets uttrykk og oppholder seg sensitivt rundt det. Barnet har behov for å knytte seg til en eller to voksne som det føler seg sikker på. To trygge voksne kan være positivt for barnet på grunn av vaktssystemet og fravær, og det kan være fint for de ansatte fordi de kan samarbeide om tilknytningen og omsorgen. Vi har også sett at kjemien mellom partene er avgjørende på hvor godt forhold de har. Når det gjelder barnehagens rom, spiller innholdet og størrelsen en sentral rolle. Møbler og gjenstander bør være tilpasset barnets alder og nivå, samt rommene bør være utstyrt med leker, utstyr og materialer som barna trives med. Å ha alderstilpassede rom kan være en god idé, da rommet vil føles trygt og tilrettelagt for ettåringen. Barn som føler seg utrygge i de ulike rommene, bør få tid til å bli kjent med rommet sammen med sin trygge voksne, når ingen andre er til stede. Vi har også sett på viktigheten av å organisere i en basebarnehage. Mange barn og voksne deler samme arealer, og personalet er derfor nødt til å fordele barnegruppen. Gruppeinndeling er både nødvendig og en fin måte å fordele barnegruppen på da barna blir bedre kjent og trygge på hverandre, og de slipper å ha så mange å forholde seg til. Det er positivt å ha aldersinndelte grupper der barna kan være sosiale og trygge sammen med sine jevnaldrende, men samtidig er det også fint å ha grupper der ett-, to- og treåringene er sammen.

Gjennom arbeidet med denne oppgaven har jeg innsett at den trygge voksne, rommene i barnehagen og organisering er alle tre viktige faktorer for å skape trygghet hos ettåringer i en fleksibel barnehage. Underveis har jeg også tenkt på hvilke andre faktorer som kan være betydningsfulle for å skape trygghet, og kunne tenke meg å forske videre på disse. Dette er

momenter som foreldresamarbeid, dagsrytme og rutiner og et stabilt personale. Det er faktorer jeg ønsker å finne ut mer om når jeg starter å jobbe som pedagogisk leder.

Jeg synes det har vært spennende og lærerikt å jobbe med denne oppgaven, og har tilegnet meg mye nyttig kunnskap som jeg tar med meg videre. Dette er et interessant og viktig tema for de som skal jobbe med ettåringer i barnehagen.

LITTERATURLISTE

- Andersen, J., Gundelach, S. & Rasmussen, K. (2009). *Trygge og utrygge barn i barnehagen*. Oslo: Pedagogisk Forum.
- Birkeland, I. (2012) Rom, sted og kjønn: begrepsavklaringer og bruksanvisninger. I Krogstad, A., Hansen, G.K., Høyland, K. & Moser, T. (red.). (2012). *Rom for barnehage. Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S. & Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget AS.
- Broberg, M., Hagström, B. & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Drugli, M. B. (2010). *Liten i barnehagen*. Cappelen Akademisk Forlag
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet. En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen Forlag.
- Haugen, S., Løkken, G. & Røthle, M. (Red.). *Småbarnspedagogikk, Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Larsen, A. K. (2007). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Larsen, A. & Slåtten, M. (2010). *En bok om oppvekst. Samfunnsfag for førskolelærere*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Løkken, G. (1996). *Når småbarn møtes*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2011)*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Seland, M. (2011) Individet og fellesskapet. I Glaser, V., Moen, K.H., Mørreaunet, S. & Søbstad, F. (red.). (2011). *Barnehagens grunnsteiner. Formålet med barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Seland, M. (2011). *Livet i den fleksible barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Straagaard, A. & Secher, L. (1996). *Liv og rum*. Vejle: Kroghs Forlag A/S.
- Thorbergesen, E. (2007). *Barnehagens rom*. Oslo: Pedagogisk Forum.
- Wangensteen, B. (red.). (2005). *Bokmålsordboka*. Oslo: Kunnskapsforlaget.
- Krogstad, A., Hansen, G.K., Høyland, K. & Moser, T. (red.). (2012). *Rom for barnehage. Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. Bergen: Fagbokforlaget.

VEDLEGG: INTERVJUGUIDE

- Kan du fortelle litt om din faglige bakgrunn?
- Hvilke faktorer mener du er vesentlige for å skape trygghet hos ettåringer i en basebarnehage, og hvilken er den viktigste?
- Hva legger du i «den trygge voksne»?
- Hva legger du i å være en trygg voksen?
- Hva slags kompetanse bør en ansatt inneha for å være en trygg voksen?
- Hvordan veileder dere de ansatte i å være en trygg voksen for de minste?
- Hva mener du påvirker tilknytningen mellom personalet og barna?
- Hvorfor mener du rom er en viktig faktor for å skape trygghet hos ettåringer?
- Hvordan bør rommene i barnehagen være konstruert med tanke på ettåringenes trygghet?
- Kan du gi noen eksempler på hvordan man kan skape et trygt miljø?
- Hvorfor mener du organisering er en viktig faktor for å skape trygghet hos ettåringer i en basebarnehage?
- Hvordan foregår gruppeinndeling på basen?
- Hva mener du er ideell organisering?
- Hvordan fungerer organiseringen av rommene?